

5. Право інтелектуальної власності. Академічний курс: підруч. для студентів ВНЗ/за ред. О. П. Орлюка, О. Д. Святоцького; Акад. прав. наук України; НДІ інтелектуал. власності. Київ: Ін Юре, 2007. 696 с.

6. Рассомахіна О. А. Поняття торгівельної марки та її співвідношення із суміжними категоріями. *Форум права*. 2007. № 3. С. 212–223. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2007_3_34 (дата звернення: 12.04.2017).

7. Кононов С. Высший хозяйственный суд начал регистрировать товарные знаки на свое имя. *Юридическая практика*. 2002. № 41. URL: <http://www.yurpractika.com/article.php?id=0000070> (дата звернення: 10.04.2017).

8. Шкундун О. Проблемні аспекти здійснення діяльності компанії, торгівлі марки яких зареєстровані за міжнародною процедурою. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2007. № 3. С. 38–45.

9. Козлова О. Порівняльний аналіз міжнародного та національного законодавства щодо правової охорони комерційних (фірмових) найменувань. *Інтелектуальна власність*. 2003. № 4. С. 17–21.

10. Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності: рек. президії Вищого Господарського суду України від 29.03.2005 № 04-5/76 // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005600-12> (дата звернення: 14.04.2017).

11. Тацій В. Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві: монографія. Харків: Право, 2016. 256 с.

Одержано 24.04.2017

*

УДК 343.791

Владислав Геннадійович Шибут,

ад'юнкт Харківського національного

університету внутрішніх справ;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7126-1150>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАТРИМАННЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ, ЯКА СТАНОВИТЬ СУСПІЛЬНУ НЕБЕЗПЕКУ

Розвиток українського суспільства і держави проходить складний період. Ми є свідками практично революційних перетворень в усіх сферах соціально-економічного і політичного життя, значного науково-технічного прогресу, реформування державної влади і економічних відносин, формування нового мислення і бачимо, що старі, віджили ідеї, мислення, традиції не

відходять самі собою. Переміни останніх років, які докорінно змінили нашу країну і суспільство, не могли не зачепити органи внутрішніх справ, складову частину державного апарату влади. Ускладнення соціального і економічного життя і завдань, які мають вирішувати органи внутрішніх справ відобразились у першу чергу на змісті, формах і методах оперативно-розшукової діяльності. Оперативно-розшукова діяльність є найбільш дієвим і ефективним механізмом в профілактиці і розкритті злочинів, а найважливіша роль у цьому напрямку діяльності відіграють оперативні працівники підрозділів карного розшуку [1, с. 32].

Протягом останніх років у суспільстві спостерігається зростання кількості злочинних проявів, досвідчених працівників карного розшуку не вистачає, поліцейські гинуть під час виконання службових обов'язків, тому вирішальна роль в протидії злочинності відводиться професійній підготовці, насамперед оперативних підрозділів Національної поліції. Проведені дослідження переконливо доводять, що засоби і методи підготовки поліцейських, які були ефективними кілька років тому, нині не забезпечують безпеки поліцейських та якісного виконання ними своїх обов'язків, зокрема в частині застосування заходів фізичного впливу на осіб, які становлять суспільну небезпеку. Узагальнення матеріалів проведення операцій підрозділами карного розшуку щодо затримання озброєних та інших осіб, які становлять суспільну небезпеку свідчать, що основними недоліками в зазначеному напрямку діяльності цих підрозділів є недостатня обізнаність і підготовленість не тільки у сфері тактики та методики, але і правових підстав і порядку затримання правопорушників [2, с. 393].

Особа, яка становить суспільну небезпеку це частіше за все особа, яка вчинила злочин, і як правило, намагається уникнути кримінальної відповідальності, переховується, втікає від органів досудового розслідування та суду, а коли її намагаються затримати, вчиняє опір. У зв'язку з цим важливе значення має створення всіх необхідних умов для реалізації права на затримання особи, яка становить суспільну небезпеку правоохоронними органами і тим самим захистити найбільш важливі цінності особи, суспільства та держави [3].

Метою даної публікації є дослідження деяких правових аспектів затримання (безпосереднього затримання), особи, яка

становить суспільну небезпеку підрозділами карного розшуку, ролі і значення умов правомірності затримання, меж заподіяння їй при цьому шкоди.

Згідно з Конституцією України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Також у ч. 3 ст. 27 Основного Закону України проголошується, що кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань.

Затримання особи, яка становить суспільну небезпеку, при цьому, означає позбавлення її можливості вільного пересування та вчинення певних дій, насамперед спрямованих на зникнення з місця вчинення злочину.

Ненасильницьке затримання можливе у випадках, якщо особа, яка вчинила злочин, не чинить опір. В інших випадках оперативні працівники карного розшуку, які здійснюють затримання, змушені заподіяти шкоду особі, яка вчинила злочин, з метою її затримання. Звичайно, питання про затримання особи, яка становить суспільну небезпеку, відноситься до сфери діяльності органів внутрішніх справ, зокрема підрозділів карного розшуку і розглядається в наступних аспектах:

1. Затримання у процесуальному розумінні (процесуальний захід відповідно до ст. 208 Кримінального процесуального кодексу України). Уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину за який передбачене покарання у вигляді позбавлення волі, лише у випадках:

1) якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення;

2) якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин.

2. Затримання як адміністративний акт.

Відповідно до ч. 1 ст. 260 Кодексу України про адміністративні правопорушення, у випадках, прямо передбачених законами України, з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу, встановлення осо-

би, складення протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складення його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ та виконання постанов по справах про адміністративні правопорушення допускається адміністративне затримання особи.

У статтях 261–263 Кодексу України про адміністративні правопорушення зазначається порядок адміністративного затримання, наводиться перелік органів, правомочних здійснювати адміністративне затримання, а також визначаються строки адміністративного затримання.

Слід зазначити, що в обох випадках (процесуального та адміністративного затримання) затримання може проводитися із застосуванням фізичної сили, спеціальних засобів, та вогнепальної зброї, відповідно до положень закону України «Про Національну поліцію».

Разом з тим, затримання в фізичному розумінні являє собою комплекс послідовних, цілеспрямованих дій (заходів) працівника чи працівників органів внутрішніх справ по припиненню конкретного злочину, переслідуванню, виявленню та затриманню по гарячих слідах із подальшим доставлянням затриманого (або затриманих) до органу внутрішніх справ.

Цікавим на нашу думку, буде наведення точок зору щодо тлумачення понять «затримання» і «арешт» Конституційним Судом України [4].

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики, у своїх листах стверджує, що затримання і арешт слід розуміти не лише як кримінально-процесуальні заходи, а і як адміністративні.

Позиція Генеральної прокуратури України зводиться до того, що Конституція України не розділяє термін «затримання» і «арешт» відповідно як кримінально-процесуальний та адміністративний заходи, але використовує їх у різних значеннях. Логічний і граматичний аналіз цих положень дає підстави для висновку, що затримання слід розуміти як захід кримінально-процесуальний і адміністративний, а арешт – як кримінально-процесуальний запобіжний захід і як вид адміністративного стягнення.

У висновках фахівців Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого, Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича зазначається, що термін «затри-

мані» слід розуміти як кримінально-процесуальний тимчасовий запобіжний захід і як захід адміністративного примусу, а термін «заарештовані» – як кримінально-процесуальний запобіжний захід і як адміністративне стягнення у вигляді арешту.

Думки фахівців Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України і Одеської Національної юридичної академії зводяться до того, що затримання та арешт слід розуміти лише як кримінально-процесуальні запобіжні заходи.

Отже, законодавець фактично ухилився від розшифрування поняття затримання, що призвело до певної термінологічної плутанини. Діюче законодавство і практика його реалізації фактично відокремили правовий аспект затримання від безпосереднього затримання, пов'язаного з застосуванням фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї, іншим впливом на затримувану особу.

Такий розподіл, на наш погляд є причиною багатьох серйозних правових помилок та тягне за собою порушення закону.

Дослідження цієї проблеми у повному обсязі, на нашу думку, має включати розгляд поняття «затримання особи, яка становить суспільну небезпеку» з різних позицій, тобто в адміністративному, кримінальному процесуальному, кримінологічному та криміналістичному аспектах, а також з точки зору теорії оперативно-розшукової діяльності, юридичної психології і тактики затримання, а це обов'язково знайде відображення у наших подальших наукових публікаціях.

Список бібліографічних посилань

1. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність. Ч. 1: підручник. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 336 с.

2. Шибут В. Г. Особливості впровадження програми Поліцейської системи самозахисту та контролю (поліцейський хортинг) в оперативно-службову діяльність оперативних підрозділів Національної поліції України // Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 18 листоп. 2016 р.). Харків: ХНУВС, 2016. С. 392–395.

3. Плішань О. А. Правові засади затримання особи, яка становить суспільну небезпеку // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених: матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 19 трав. 2014 р.)/Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2014. С. 209–112.

4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 56 народних депутатів України про офіційне тлумачення

положень частин першої, третьої статті 80 Конституції України, частини першої статті 26, частин першої, другої, третьої статті 27 закону України «Про статус народного депутата України» та за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України про офіційне тлумачення положення частини третьої статті 80 Конституції України стосовно затримання народного депутата України (справа про гарантії депутатської недоторканності): від 26.06.2003 № 12-рп/2003. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-03> (дата звернення: 20.04.2017).

Одержано 20.04.2017

*

УДК 340.13+342.95

Павло Олександрович Шорський,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

РОЛЬ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБОРЧИХ ПРАВ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ

Забезпечення виборчих прав громадян в Україні потребує використання від держави та її уповноважених органів відповідних способів, переважно, правових, за допомогою яких будуть врегульовані суспільні відносини, що складаються у сфері реалізації громадянами цих прав, а також під час здійснення іншими суб'єктами виборчого процесу повноважень, що надані їм чинним законодавством України стосовно його організації та проведення. У цьому випадку ми маємо говорити про правове регулювання забезпечення виборчих прав. Теоретичні визначення категорії «правове регулювання», в основному, є об'єктом наукових досліджень фахівців з теорії права. У їх роботах ми можемо зустріти наступні інтерпретації її сутності:

– здійснюване громадянським суспільством або державою за допомогою правових засобів упорядкування, охорона та розвиток суспільних відносин. Предмет правового регулювання – це конкретні вольові суспільні відносини, що регулюються правом чи об'єктивно потребують правового регулювання [1];

– сукупність різноманітних форм та засобів юридичного впливу держави на поведінку учасників суспільних відносин, що здійснюються в інтересах всього суспільства або певного колек-